

PROGRAM DE ACȚIUNE

PENTRU ZONELE VULNERABILE LA NITRAȚI DIN SURSE AGRICOLE

Art. 1

- (1) În sensul prezentului Program de acțiune, expresiile și termenii de mai jos se definesc după cum urmează:
- a) cerințele culturii - cantitatea optimă de îngrășăminte cu azot necesară formării producției principale și secundare;
 - b) compus cu azot - orice substanță conținând azot, alta decât azot gazos molecular;
 - c) cultura de acoperire - cultură semănată în scopul consumului de azot din sol și de prevenire a eroziunii solului și care nu se recoltează;
 - d) culturi de toamnă - culturi semămate în intervalul august – octombrie, prin metoda clasică sau direct în miriște;
 - e) dejecții lichide (turbureală) - îngrășământ organic natural care constă dintr-un amestec de dejecții animale, lichide și solide cu apă de ploaie sau de canal, iar în unele cazuri și cu o cantitate mică de paie tocate, praf de turbă, rumeguș și nutrețul care rămâne de la hrana animalelor
 - f) efluenți de silozuri - lichide care se scurg din furajele conservate prin procese de însilozare în instalații speciale numite silozuri
 - g) exploatații agricole – unități de producție (ferme agricole comerciale sau familiale) și gospodării individuale a căror activitate de bază este cultivarea terenului agricol și/sau creșterea animalelor;
 - h) fâșii de protecție - suprafețe de teren înierbate, împădurite sau cultivate cu plante graminee sau leguminoase perene, situate în vecinătatea apelor de suprafață sau a captărilor de apă potabilă, pe care este interzisă utilizarea pesticidelor și a fertilizanților;
 - i) fâneață - terenul înierbat sau înțelenit în mod natural sau prin cultivare, menținut cu sau fără supraînsămînțări periodice, a cărui producție vegetală este cosită;
 - j) gunoi de grajd - produs rezidual de excreție (dejecții solide și lichide) de la șeptel în amestec cu așternutul de la animale, resturi de hrană, apă;
 - k) îngrășământ cu azot - orice substanță care conține un compus cu azot și care este administrat pe/în sol pentru a intensifica creșterea plantelor
 - l) îngrășământ chimic - produs de sinteza, care conține unul sau mai multe elemente chimice printre care și azot (N), obținut printr-un proces industrial;
 - m) îngrășământ organic – îngrășământ care conține substanțe organice și minerale provenite din dejecțiile animale, stații de epurare sau din materiale vegetale. Îngrășămintele organice pot fi de consistență solidă până la lichidă, pot fi proaspete sau în diferite stadii de fermentare;

- n) pășune - terenul înierbat sau înțelenit în mod natural sau prin cultivare, menținut cu sau fără supraînsămînțări periodice și care se folosește pentru pășunatul animalelor;
 - o) șeptel - toate animalele domestice ținute sau crescute pentru folosință sau producție
 - p) teren agricol – orice suprafață de teren arabil, pajiști permanente (pășuni și fânețe) sau culturi permanente (plantații viticole, pomicele, etc.);
 - q) teren înierbat – terenul agricol pe care vegetația predominantă este constituită din plante erbacee naturale sau cultivate;
 - r) unitate vită mare – unitate de măsură standard stabilită pentru echivalarea diferitelor specii de animale, pe baza cerințelor nutriționale și a cantității de dejecții produse de acestea prin raportarea la cerințele nutriționale și dejecțiile produse de unul sau mai multe animale cumulând 500 kg greutate vie (echivalentul unei vaci).
- (2) Alte expresii utilizate în prezentul program de acțiune sunt definite în Hotărârea Guvernului nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.526 din 25 octombrie 2000, cu modificările și completările ulterioare și în Legea Apelor 107/1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.244 din 8 octombrie 1996, cu modificările și completările ulterioare.
- (3) Acronime:
- MADR - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
 - MMP - Ministerul Mediului și Pădurilor
 - OSPA- - Oficii de Studii Pedologice si Agrochimice
 - DA - Direcții pentru agricultură
 - RICA - Rețeaua de Informații Contabile Agricole
 - ICPA - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului - București
 - ANAR - Administrația Națională “Apele Române”
 - GIS - Sistemul Informațional Geografic
 - UVM - Unitate vită mare

Art. 2

- (1) Prevederile Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, aprobat prin Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor și al ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr. 1182/1270/2005, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 bis, din 13 martie 2006, **sunt obligatorii în zonele declarate vulnerabile la poluarea cu nitrați** conform Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile și al ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr.1552/743/ 2008, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 851 din 18 decembrie 2008.

- (2) În legătură cu o fermă, din care numai o parte se află într-o zonă vulnerabilă, măsurile din prezentul program de acțiune sunt tratate ca referiri la aceea parte a fermei care se află în zona vulnerabilă.

Art. 3

- (1) Autoritățile administrației publice locale din localitățile declarate zone vulnerabile la nitrați, împreună cu reprezentanți ai DA județene și OSPA, sunt obligate să evalueze presiunea exercitată de îngrășămintele organice la nivelul localităților și să introducă informațiile obținute în tabelul din **anexa nr. 1**.
- (2) Tabelul din anexa nr. 1 se completează sub formă electronică, conform unei machete care va fi distribuită de către OSPA în raza de competență a căroră se află localitatea.
- (3) Actualizarea informațiilor prevăzute în anexa nr. 1 se face o dată la 2 ani.

Art. 4

- (1) Autoritățile administrației publice locale din localitățile declarate zone vulnerabile la nitrați, împreună cu reprezentanți ai DA județene și OSPA, identifică exploatațiile agricole cu un număr de animale cuprins între 8 și 100 Unități Vită Mare (UVM) de pe raza localităților. Coeficienții necesari pentru calculul echivalentului în UVM a numărului de animale din exploatarea agricolă sunt prevăzuți în **anexa nr. 2**. Lista exploatațiilor agricole în raport cu numărul de UVM se completează cu ajutorul unui reprezentant OSPA. Pentru aceste exploatații agricole, aplicarea măsurilor din prezentul Program de acțiune este obligatorie.
- (2) Fermele mai mici 8 UVM, stabilite conform clasificării elaborate de RICA privind dimensiunile fermelor, vor aplica opțional măsurile din actualul Program de acțiune, dar vor asigura gospodărirea corespunzătoare a gunoiului rezultat.
- (3) Exploatațiile agricole mai mari de 100 UVM sunt obligate să elaboreze planurile de gestiune a gunoiului de grajd, conform legislației pentru obținerea actelor de reglementare din domeniul protecției mediului.
- (4) Actualizarea listei exploatațiilor agricole în raport cu numărul de UVM se va face o dată la 2 ani.

Art. 5

- (1) Documentele de evidență ale fermei cu mai mult de 8 UVM trebuie astfel întocmite și completate încât să permită autorităților de inspecție și control să constate:
- a) suprafața fermei;
 - b) pentru fiecare teren cuprins în cadrul fermei:
 - tipul și cantitatea oricărui îngrășământ chimic aplicat pe teren, cantitatea de azot conținută și data aplicării;
 - tipul și cantitatea oricărui îngrășământ organic aplicat pe teren (altul decât cel lăsat de animale înșăși) și data aplicării;

- pentru fiecare tip de îngrășământ organic aplicat (altul decât cel lăsat de animalele însăși) se va preciza natura acestuia (gunoi de grajd, urină, must de gunoi de grajd, dejecții lichide, dejecții semifluide-păstoase, îngrășăminte organice lichide, nămol de canalizare) și tipul de animale de la care provine;
 - tipul oricărei culturi, data la care a fost semănată și data recoltării;
- c) șeptelul fermei, pe specii și categorii de producție, identificarea și înregistrarea acestuia, registrele de evidență a efectivelor, precum și perioada de timp în care animalele sunt menținute în fermă;
- d) cantitatea oricărui tip de îngrășământ de origine animală și natura acestuia (gunoi de grajd, urină, must de gunoi de grajd, dejecții lichide, dejecții semifluide-păstoase, îngrășăminte organice lichide, nămol de canalizar/epurare) exportat din fermă, data efectuării exportului precum și numele și adresa destinatarului.
- (2) Orice document de evidență a fermei se păstrează pe o perioadă de 5 ani de la ultima înregistrare efectuată în document.

Art. 6

- (1) Autoritățile administrației publice locale din localitățile declarate vulnerabile la nitrați, consiliate de reprezentanți ai DA județene și OSPA, sunt obligate să ia decizia privind sistemul de colectare și stocare a gunoiului de grajd la nivelul localităților: platforme/depozite individuale sau depozite comune la nivelul unității administrativ-teritoriale. **Anexa nr. 4** prezintă un ghid tehnic adresat autorităților locale pentru luarea deciziei cu privire la sistemul de colectare și stocare a gunoiului de grajd. În această anexă sunt incluse și elemente orientative de cost pentru construcția și exploatarea platformelor.
- (2) Normele cadru privind amplasarea, realizarea și exploatarea platformelor comune pentru depozitarea gunoiului de grajd și a dejecțiilor lichide sunt prevăzute în **anexa nr. 5**.
- (3) **Anexa nr. 6** cuprinde informații tehnice privind colectarea și transportul gunoiului de grajd la nivelul comunităților locale.
- (4) Normele metodologice privind depozitarea gunoiului de grajd în exploatațile agricole individuale sunt prevăzute în **anexa nr. 7**.

Art. 7

- (1) Autoritățile administrației publice locale din localitățile vulnerabile la nitrați au obligația să comunice în scris fermierilor de pe teritoriul localității, perioadele de interdicție pentru aplicarea pe terenul agricol a îngrășămintelor organice. Perioadele de interdicție se stabilesc de către OSPA pentru fiecare localitate din zonele vulnerabile, luând în considerare condițiile climatice locale și modul de utilizare a terenului agricol, conform **graficului general** prevăzut în **anexa nr. 3** care stabilește perioadele de interdicție pentru aplicarea pe terenul agricol a îngrășămintelor organice.

- (2) La solicitarea motivată a fermierilor sau/și autorităților locale, OSPA poate aproba aplicarea îngrășămintelor organice pe terenul agricol, în alte perioade decât cele prevăzute în calendarul de interdicție, dacă sunt îndeplinite simultan următoarele condiții:
- a) terenul nu este acoperit cu zăpadă;
 - b) temperaturile minime ale aerului au fost mai mari de 4⁰ C pentru o perioada de cel puțin 2 zile consecutiv;
 - c) prognoza meteorologică pentru următoarele 3 zile indică temperaturi minime de peste 0⁰ C.

Art. 8

Perioadele de interdicție nu sunt valabile în cazul îngrășămintelor de origine animală produse și depuse direct de animale (dejecții proaspete) în cazul pășunatului liber. De asemenea, aceste perioade de interdicție nu se iau în considerare în cazul resturilor vegetale sau altor tipuri de produse organice reziduale rămăse pe sol.

Art. 9

Capacitatea depozitelor de stocare a îngrășămintelor de origine animală trebuie să depășească necesarul de stocare cu o lună, ținându-se seama de perioadele cele mai lungi de interdicție a aplicărilor pe teren a îngrășămintelor.

Art. 10

- (1) Pentru exploatațiile agricole prevăzute la art. 4 alin (1) se evaluează presiunea exercitată de îngrășămintele organice provenite de la animalele proprii, conform registrului nutrienților pentru exploatații agricole individuale prevăzut în **anexa nr.8**.
- (2) Pe baza acestor valori se determină dacă în exploatația agricolă există un surplus de gunoi de grajd sau dacă există posibilitatea de a importa gunoi de grajd din alte exploatații agricole în care gunoiul este excedentar.
- (3) Registrele nutrienților pentru fiecare din exploatațiile agricole individuale identificate la art.1 alin.(1) se centralizează la nivelul localității în formă electronică, conform modelului din **anexa nr. 8**. Registrele nutrienților pentru fiecare din exploatațiile agricole individuale se completează de către fermier împreună cu reprezentanți ai OSPA și se centralizează de DA județene în vederea transmiterii lor către autoritățile centrale responsabile cu aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole.

Art. 11

Pentru exploatațiile agricole care exportă gunoi către alte exploatații agricole se întocmește borderoul prevăzut în **anexa nr. 9**. Un duplicat al borderoului este transmis primăriei.

Art. 12

Actualizarea registrului nutrienților pentru exploatațiile agricole se realizează anual.

Art. 13

- (1) Măsurile din prezentul Program de acțiune au în vedere ca exploatațiile agricole mai mari de 8 UVM, care administrează îngrășăminte organice pe câmp, să nu depășească o cantitate dată pe hectar în decursul unui an de zile.
- (2) Cantitatea de îngrășăminte organice dată pe hectar în decursul unui an de zile, corespunde cantității de îngrășăminte organice conținând 170 kg de azot.(N)

Art. 14

Modalitățile de calcul a cantității maxime de azot din îngrășăminte organice sunt prevăzute în anexa nr. 8 din Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole.

Art. 15

Aplicarea îngrășămintelor organice și minerale se face cu respectarea măsurilor prevăzute în Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, DA județene și autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de informarea fermierilor cu privire la cerințele Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole.

Art. 16

Planul de management al nutrienților se realizează sub îndrumarea tehnică a OSPA, pe baza planului cadru de management al nutrienților întocmit și pus la dispoziție de către MADR, prin ICPA București.

Art. 17

Modalitățile de calcul a fertilizării echilibrate cu azot și documentele însoțitoare sunt publicate în Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole

Art. 18

- (1) Ministerul Mediului și Pădurilor, împreună cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale sunt responsabile de actualizarea Codului de bune practici agricole.
- (2) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale este responsabil de actualizarea Planului de management al nutrienților.
- (3) Studiile agrochimice necesare actualizării Planului de management al nutrienților se efectuează de către OSPA o dată la 4 ani-5 ani Fermele a căror capacitate este mai mare de 100 UVM vor suporta costul acestor studii.

- (4) Finanțarea activităților din cadrul implementării Planului de Acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole care revin Ministerului Mediului și Pădurilor și Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale se face din bugetul acestor ministere și din alte surse.

Art. 19

- (1) Administrarea îngrășămintelor chimice și organice pe terenurile agricole situate în vecinătatea apelor de suprafață, nu se efectuează pe fâșiile de protecție a căror lățime minimă variază în funcție de panta terenului, astfel:
- a) 1 m pentru terenurile cu panta de până la 12%;
 - b) 3 m pentru terenurile cu panta de peste 12%.
- (2) Pentru captările de apă potabilă, dimensiunea fâșiilor de protecție se stabilește, având în vedere cel puțin asigurarea dimensiunilor minime ale zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică, stabilite prin legislația în vigoare.
- (3) ICPA va elabora, pentru fiecare localitate din zonele vulnerabile la nitrați, în format GIS, hărțile perimetrelor potențiale pentru fâșiile de protecție. Administrația Națională "Apele Române" va pune la dispoziția ICPA în format GIS rețeaua hidrografică și inventarul captărilor de apă de suprafață și subterană utilizată în scop potabil sau pentru potabilizare. ICPA va transmite hărțile pe suport de hârtie, autorităților locale din fiecare localitate din cadrul zonelor vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole prin intermediul OSPA.
- (4) Pe baza hărților perimetrelor potențiale autoritățile administrației publice locale, cu sprijinul OSPA, vor specifica suprafețele de teren care reprezintă fâșii de protecție, fiind documentate motivele pentru cazurile în care acestea nu acoperă întreaga zonă de protecție. Suprafețele de teren reprezentând fâșiile de protecție pentru apele de suprafață, menționate de primărie, vor fi transmise către ICPA sub formă de corecții executate pe hărțile primite.
- (5) Fâșiile de protecție vor fi reactualizate de OSPA o dată cu efectuarea studiilor pedologice și se vor transmite la ICPA pentru reactualizarea hărților perimetrelor potențiale în format GIS.

Art. 20

- (1) Pe terenurile arabile cu pante mai mici de 8% se recomandă menținerea procentului culturilor de toamnă și/sau a culturilor de acoperire la peste 20% din suprafața arabilă a fermei.
- (2) Pe terenurile arabile cu pante între 8-12% se recomandă creșterea procentului culturilor de toamnă și/sau a culturilor de acoperire la 25% din suprafața arabilă a fermierului.
- (3) Pe terenurile cu pante mai mari de 12 % este obligatorie menținerea ponderii culturilor de toamnă și/sau a culturilor de acoperire la peste 30% din suprafața arabilă a exploatației. În maximum 24 ore de la administrarea pe aceste terenuri, îngrășămintele organice se încorporează în sol.

Art. 21

În zonele de protecție sanitară și hidrogeologică nu se aplică și nu se vehiculează îngrășăminte și efluenți de siloz. De asemenea, în aceste zone se vor respecta prevederile Legii apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare și ale Hotărârii Guvernului nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică.

Art. 22

(1) Evaluarea rezultatelor monitorizării implementării HG 964/2000 se realizează la fiecare 4 ani. Indicatorii de monitorizare și evaluare, cuantifică eficiența măsurilor prevăzute în Programele de acțiune și sunt stabiliți având în vedere cerințele de raportare ale Comisiei Europene.

(2) Pentru colectarea datelor și informațiilor privind presiunile agricole, ICPA elaborează, în format electronic, machetele tabelor care urmează să fie completate de autoritățile locale și/sau de fermier împreună cu un reprezentant al OSPA.

Art. 23

(1) Documentele privind presiunea nutrienților din surse agricole, completate sub formă electronică, se transmit către DA județene. După centralizarea tuturor datelor Direcțiilor agricole, fișierele documentelor vor fi transmise către ICPA București, desemnat punct focal în monitorizarea aplicării Directivei Nitrați pentru sol și culturi agricole, în vederea includerii informațiilor în raportul de țară pentru Directiva Nitrați.

(2) Pentru indicatorii privind calitatea apelor, ANAR, împreună cu Administrațiile Bazinale de Apă, elaborează un raport în care se va evalua starea apelor de suprafață și subterane având în vedere protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole

Art.24

(1) Controlul respectării Programului de acțiune pentru zonele vulnerabile la nitrați din surse agricole, are în vedere, cel puțin următorii indicatori:

- a) conținutul în nitrați al apelor subterane și de suprafață, măsurat în punctele de monitorizare stabilite de Administrația Națională "Apele Române" și cel din sol stabilit în punctele de monitorizare de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului - ICPA București.
- b) capacitatea de stocare a gunoierului de grajd pe platforme individuale sau colective;
- c) respectarea perioadei de aplicare pe teren a gunoierului de grajd;
- d) pe terenurile în pantă se asigură acoperirea cu culturi agricole în timpul iernii conform recomandărilor Programelor de acțiune la nivelul comunei;

- e) pe pășunile comunale se respectă încărcătura de animale la hectar, măsurile și acțiunile tehnice de amenajări pastorale;
 - f) respectarea fâșiilor de protecție situate în vecinătatea apelor de suprafață sau a captărilor de apă potabilă conform indicatorilor din Programele de acțiune;
 - g) delimitarea grafică a suprafețelor de teren agricol reprezentând fâșii de protecție pentru apele de suprafață sau surse de captare a apei potabile la nivelul exploatației (extras din harta perimetrelor fâșiilor de protecție la nivelul localității vulnerabile).
- (2) Se recomandă ca în localitățile în care există alimentare centralizată cu apă să se construiască sisteme de colectare și epurare a apelor uzate.

Art. 25

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin ICPA București și alte structuri din subordine împreună cu Ministerul Administrației și Internelor prin instituțiile prefectului și consiliile județene elaborează un program comun de acțiune pentru informarea, instruirea și consilierea autorităților locale și agricultorilor în scopul promovării și punerii în aplicare a prevederilor Codului de bune practici agricole și a Programului de acțiune pentru zonele vulnerabile la nitrați.

Art. 26

Anexele nr. 1 - 9 fac parte integrantă din prezentul Program de acțiune.